

erop

het is erop of eronder

het is winnen of verliezen

De uitdrukking wordt meestal gebruikt als iemand nog maar één kans heeft om iets belangrijks voor elkaar te krijgen.

Voor Bernard is het zijn laatste examenkans. Het wordt voor hem erop of eronder.

De uitdrukking is afgeleid van een echt gevecht, waarbij de overwinnaar boven op degene gaat zitten die heeft verloren.

eten

eten wat de 𠄎 pot schaft

etiket

mensen een etiket opplakken

van mensen zeggen hoe ze volgens jou zijn of tot welke groep ze volgens jou behoren

Mensen die de uitdrukking gebruiken, vinden het meestal niet goed als je iemand een etiket opplakt. Ze houden er niet van om anderen in groepjes in te delen, zeker niet als dat gebeurt zonder dat je iemand echt goed kent.

De nieuwe burens wonen er nog maar net, maar ze hebben van verschillende mensen in de straat al een etiket opgeplakt gekregen. Het zouden kakkers zijn.

Door ergens een etiket op te plakken, bijvoorbeeld op een fles of doos, geef je aan wat er volgens jou in zit. Door zogenaamd een etiket op mensen te plakken, zeg je dus hoe die mensen zijn.

evenknie

iemands evenknie zijn

gelijk zijn aan iemand; net zoveel kunnen als een ander

De twee pianistes zijn elkaars evenknie.

Knie in evenknie heeft niets met de knie

van een been te maken, want het gaat hier om een verouderde betekenis van het woord *kníe*. Het geeft aan op wat voor manier iemand familie van een ander is. Als je een zusje hebt, is zij bijvoorbeeld familie van je in de eerste knie.

evenwicht

uit je evenwicht gebracht worden

in verwarring raken; even niet meer weten wat je moet doen

De vraag aan de filmster over de dood van zijn moeder bracht hem uit zijn evenwicht.

De uitdrukking verwijst naar een oude weegschaal. Als de gewichten die er links en rechts op staan gelijk zijn, houden de gewichten elkaar in evenwicht. Als het gewicht aan één kant zwaarder is dan aan de andere kant, is de weegschaal niet in evenwicht. De balans is dan verstoord.

ezel

een ezel stoot zich geen twee keer aan dezelfde steen

iemand maakt niet twee keer dezelfde fout, behalve degene die echt heel dom is. Dit spreekwoord wordt ook wel gebruikt zonder de ezel erbij: *je geen twee keer aan dezelfde steen stoten*. Soms hoor je ook nog de oude vorm van het spreekwoord: *een ezel stoot zich in 't gemeen* (= algemeen) *niet twee keer aan dezelfde steen*.

Bij het proefwerk gaf de lerares dezelfde sommen als bij de overhoring. Ze zei vooraf nog: 'Een ezel stoot zich geen twee keer aan dezelfde steen', omdat bij de overhoring bijna iedereen alles fout had gedaan.

Van een ezel wordt wel gezegd dat het een dom dier is. Vandaar ook de uitdrukking: *zo dom als een ezel*. Maar zelfs een ezel is meestal wel zo slim om zich niet twee

schel de schellen vallen me van de ogen

nu zie of begrijp ik pas wat er aan de hand is

Toen de ouders van Joris bij de politie moesten komen en een videoband te zien kregen, vielen de schellen hun van de ogen. Ze zagen hun zoon met een nieuwe laptop de winkel uit lopen zonder te betalen. Tot dan toe hadden ze gedacht dat hij die computer met zijn zaterdagbaantje bij elkaar had gespaard.

Schellen zijn hier vliezen die over iemands ogen kunnen zitten en voor blindheid kunnen zorgen. De uitdrukking komt uit de Bijbel. In het Bijbelboek Handelingen gaat het over Saulus, die blind is. 'En met een vielen de schellen van zijn ogen en hij kon direct weer zien', staat er dan.

schelen het scheelde maar een 🐾 haartje

schep er een schepje bovenop doen

nog iets beter je best doen; je nog meer inspanssen

De uitdrukking kan ook een heel andere

betekenis hebben, namelijk: nog meer overdrijven dan je al deed.

'Jullie hebben in de eerste helft hard gewerkt', zei de trainer in de rust, 'maar probeer er in de tweede helft toch nog een schepje bovenop te doen.'

Schepje heeft hier de betekenis 'beetje'.

In dit geval wordt een beetje energie of werkklust bedoeld.

scherf scherven brengen geluk

De uitdrukking wordt vaak gebruikt als iemand een glas of vaas kapot laat vallen. De uitdrukking is gebaseerd op een oud volksgeloof dat wanneer je iets kapot laat

Schilderen

Over spreekwoorden kun je schrijven, maar je kunt er ook over schilderen of tekenen. Dan probeer je een spreekwoord letterlijk uit te beelden of je probeert de betekenis van een spreekwoord weer te geven. Iemand die in zijn schilderijen graag iets met spreekwoorden deed, was Jeroen Bosch, die leefde van 1455 tot 1516. En niet lang na hem maakte Pieter Bruegel de Oude, die leefde van 1528 tot 1569, een groot aantal kunstwerken waarin spreekwoorden centraal stonden. Hij verwerkte in zijn schilderijen en tekeningen onder andere de volgende spreekwoorden: *je op glad ijs begeven; wie de schoen past, trekke hem aan; als twee honden vechten om een been, loopt de derde ermee heen*. Leen in de bibliotheek maar eens een boek waarin de werken van Bosch en Bruegel staan afgebeeld en probeer dan enkele spreekwoorden te ontdekken.